MOSTRA DE CINEMA DE MUNTANYA DE PALMA

Suplement Especial

COLONYA PALMA MUNTANYA FILM FEST 2026

19.10.26 - 27.10-2

UNA EDICIÓ QUE EXPLORA ELS REPTES DE L'ALPINISME A TRAVÉS DE DOCUMENTALS AMB HISTÒRIES QUE MOSTREN DIFERENTS MANERES DE VIURE LA NATURA I EL MUNTANYISME

LAY AGUAYO + JOAN CERDÀ

arabalears

Del 19 al 27 d'octubre, Palma acull la 17a edició del Colonya Palma Muntanya Film Fest, amb una programació que combina cinema d'aventura, alpinisme, escalada, natura i històries de superació. El festival reunirà produccions internacionals i balears que exploren els límits humans i la relació amb la natura. Les projeccions es repartiran entre el Teatre Municipal Xesc Forteza, CineCiutat i el Teatre Principal de Palma

ESTIL ALPÍ

INCERTESA I AVENTURA CONTRA L'ALPINISME COMERCIAL I TURÍSTIC

AUTONOMIA, COMPROMÍS I PREPARACIÓ PER RECUPERAR UNA MANERA D'ENTENDRE LA MUNTANYA ALLUNYADA DEL MODEL DELS VUITMILS COM A PRODUCTE

TEXT **JOSEP GENOVARD**

Arribar al cim no sempre és l'única manera de mesurar l'èxit a la muntanya. Mentre que els 8.000 metres s'han convertit en una destinació per a persones disposades a pagar grans quantitats de doblers per tenir logística, guies, cordes fixes i altres serveis, l'estil alpí defensa una altra manera d'entendre l'alpinisme: més lleugera, autònoma i compromesa amb la muntanya.

"L'estil alpí és autonomia, omplir la motxilla i anar cap amunt", explica Bru Busom, alpinista català que, juntament amb Marc Toralles i Rubén Sanmartín, ha estat reconegut amb un Piolet d'Or per una nova via al Yerupajà, als Andes peruans. Toralles, també vinculat a aquesta manera d'entendre l'alta muntanya, ho resumeix en dues paraules: "Incertesa i aventura,". "Hi ha mil factors a tenir en compte i molts no els pots controlar ni saber abans de partir, és part de la gràcia", defensa.

Per a Busom, l'estil alpí és un procés de progressió: començar per muntanyes senzilles, adquirir experiència i cercar reptes cada vegada més exigents. "Comences per coses més senzilles i, a poc a poc, si t'agrada, vas creixent i vas cercant el repte", explica.

Autonomia i risc

L'estil alpí parteix de l'autosuficiència: carregar el material que necessites, reduir al mínim l'ajuda externa i assumir en primera persona les decisions que exigeix la muntanya. Però aquesta autonomia no implica anar a cercar el risc, sinó saber fins on pot arribar cadascú i actuar d'acord amb les seves capacitats.

"El problema o el risc sorgeix quan un alpinista va a llocs que estan per sobre de les seves possibilitats. Això és molt perillós", adverteix Busom. Per això, el perill no és una conseqüència inevitable de l'estil alpí, sinó que té molt a veure amb la preparació i saber llegir els propis límits. La preparació tècnica i física, la capacitat d'interpretar les condicions de la muntanya i, sobretot, saber quin és el moment de renunciar-hi també formen part de l'ascensió.

Aquesta manera d'entendre la muntanya va més enllà de la dificultat o del risc. Per a Toralles, l'estil alpí és també una qüestió de com es viu l'activitat: "És un espai de llibertat, un espai de tranquil·litat, una experiència".

Els 8.000 com a producte

El contrast amb el model comercial dels 8.000 metres és inevitable. Busom considera que

L'AUTONOMIA NO IMPLICA ANAR A CERCAR EL RISC, SINÓ SABER FINS ON POT ARRIBAR CADASCÚ

1- Les vistes privilegiades durant l'expedició.
2- Moment de l'ascens.
3- La via al Yerupajà. B.B.

aquest sistema ha convertit l'alta muntanya en una activitat turística que permet pujar molt amunt sense que el nivell tècnic sigui necessàriament d'avantguarda. No qüestiona que hi hagi persones que triïn aquesta opció: "Si la gent vol pagar 80.000 euros i pujar l'Everest, hi té tot el seu dret ". El que defensa és que aquesta no sigui l'única manera de valorar una activitat de muntanya.

Toralles és més crític amb aquesta transformació. Considera que, quan l'objectiu passa a ser arribar al cim "sigui com sigui", es perd una de les parts més importants de l'alpinisme: l'aventura. A més, assegura que aquest model comercial acaba arraconant l'alpinisme i els alpinistes tradicionals. "Els qui volem mantenir aquesta manera de fer ens veim obligats a cercar altres muntanyes o rutes per evitar un model en què cal pagar una doblerada", lamenta.

Reconeixement de les xarxes

Les xarxes socials han accelerat aquesta necessitat de reconeixement. "Les xarxes donen un reconeixement més ràpid, més immediat", reconeix Busom, tot i que no qüestiona que cadascú hi trobi la seva manera de viure la muntanya.

Marc Toralles i Bru Busom durant l'expedició. B.B.

Toralles, en canvi, es manté al marge d'aquesta dinàmica i defensa que es pot continuar fent muntanya sense convertir la repercussió pública en la mesura de l'èxit. "No necessit creure en aquest model ni competir-hi", defensa. El mateix Busom posa com a exemple el Yerupajà: fora de l'àmbit alpinístic, el seu nom no té el mateix impacte que l'Everest. Per això dona un valor especial al Piolet d'Or, com a reconeixement de la pròpia comunitat.

Per als dos alpinistes, l'estil alpí no ha de substituir el model comercial, sinó mantenir un espai per a l'exploració, l'autonomia i les noves línies. Busom defensa aplicar aquesta filosofia també més a prop de casa i creu que aquest esperit pot tornar als 8.000 metres: "Tornarà a haver-hi alpinistes que tornin a aquestes muntanyes amb aquesta il·lusió d'obrir vies noves, de descobrir la incertesa del que suposa trobar nous itineraris i nous reptes".

Dimarts 20 d'octubre, Bru Busom i Marc Toralles seran al Teatre Municipal Xesc Forteza

Piolet d'Or

Marc Toralles, Bru Busom i Rubén Sanmartín han estat distingits amb un Piolet d'Or per la via *L'essència del compromís*, oberta al Yerupajà, de 6.634 metres, als Andes peruans. El documental d'aquesta fita es projectarà dimarts 20 d'octubre al Teatre Municipal Xesc Forteza amb els protagonistes com a convidats estrella.

L'ascensió, feta en estil alpí, resumeix els principis que defensen: autonomia, compromís i una infraestructura reduïda. Per a Busom, el valor del guardó és especialment important perquè prové de la pròpia comunitat: "És un reconeixement de la nostra comunitat d'alpinistes". Toralles també posa l'accent en la motivació que hi ha darrere d'aquest tipus d'activitats: "Nosaltres no cobram per fer aquestes activitats. Ho feim perquè ens motiva", explica.

Davant un model que facilita cada vegada més l'arribada als 8.000 metres, l'estil alpí reivindica una altra manera de mesurar l'èxit: no només arribar al cim, sinó com s'hi arriba.

PROGRAMACIÓ

DILLUNS, 19 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'Inner Fight'
Núria Castán. Àustria. 2025. 21'. VOSC
El 4 d'abril del 2023, la *snowboarder* Núria Castán va sobreviure a una allau que li va capgirar el món. De cop i volta una esportista que perseguia l'èxit en el Freeride World Tour amb una passió indestructible es va trobar lluitant contra un enemic invisible: la seva pròpia ment.

'Creativity is a muscle'
Nick Danielson. Estats Units. 2026. 23'. VOSE
Nick Danielson és el fotògraf i cineasta que hi ha darrere les gestes de Kilian Jornet. Després de col·laborar en nombrosos projectes, l'objectiu es gira cap a ell per seguir el projecte més ambiciós de l'atleta fins ara: *States of Elevation*. Nick reflexiona sobre el privilegi de presenciar de prop un esforç humà extraordinari, les històries que hi ha darrere les seves imatges, la creativitat com a pràctica i mantenir-se present en un moment on res no està garantit.

'The last expedition'
Eliza Kubarska. Polònia. 2024. 85'. VOSC
La història real de Wanda Rutkiewicz, la primera dona a escalar els cims més alts de la Terra. Va entrar en un món dominat pels homes, i en va pagar un preu molt alt. La directora, Eliza Kubarska, va a l'Himàlaia seguint-ne les passes. La pista per a la recerca és el diari d'àudio de Wanda: "Sé perfectament que no hi ha camí de tornada per a mi". Després de desaparèixer fa 30 anys, els rumors la situen en un monestir budista. La pel·lícula, amb intervencions de Reinhold Messner, Krzysztof Wielicki i Carlos Carsolio, explora la seva vida i el seu misteri.

DIMARTS, 20 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'L'essència del compromís'
Adrià Martínez. Espanya. 2025. 49'. VO
Al cor de la serralada del Huayhuash, als Andes peruans, se situa el desafiant pic del Nevado Yerupajà (6.634 m), una muntanya gairebé inabastable per les seves parets escarpades i la indiferència del temps. En aquest escenari, Bru Busom, Rubén Sanmartín i Marc Toralles emprenen una ascensió en estil purament alpí, una nova via anomenada l'*Essència del compromís*, a l'aresta de Yerupajà, amb 3.000 m de recorregut, que evoca l'amistat, la solitud i el repte del límit.
Amb la participació de Marc Toralles, Bru Busom, Tomeu Rubí i Cati Lladó.

DIMECRES, 21 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'Zahir'
Julien Nadiras. Suïssa. 2025. 29'. VOSC
Quan Katherine Choong convida la seva amiga Eline Le Menestrel a escalar Zahir –una via clàssica de diversos llargs als Alps suïssos i una de les més exigents del país–, Eline ho accepta, però amb una condició: han de desplaçar-se utilitzant únicament mitjans de transport ecològics.

'Melrakki. El heredero de Islandia'
Marta Bretó Lucio. Espanya. 2024. 25'. VOSE
Primer varen arribar les guineus àrtiques; després, els humans. Sigui quin sigui el costat de l'escopeta on es trobin, les guineus i els humans d'Islàndia tenen més coses en comú del que sembla: curiositat, intel·ligència, estructures socials sòlides i una capacitat extraordinària per sobreviure en les dures condicions d'aquests paisatges. Tant si els vincles es forgen amb amor, odi o simplement per supervivència, les guineus i els humans són, en essència, el mateix: islandesos.

'2.000 jours au paradis'
Véronique, Anne i Erik Lapied. França. 2025. 69'. VOSC
La pel·lícula relata un viatge únic de més de 2.000 dies per trobar-se amb la natura. Durant 18 anys, els Lapied han rastrejat animals de muntanya al massís del Gran Paradiso. Lluny dels camins habituals, ens embarcam amb Véronique, Anne i Erik en els seus pacients enfocaments, els seus intents de comprendre les empremtes i els hàbits dels amos del lloc.

DIJOUS, 22 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'Glaciar tropical'
Daniel Aguirre Montoya. Colòmbia. 2026. 11'. VO
Una tragèdia volcànica que va marcar tot un país. Una història familiar que podria haver estat diferent. Una pel·lícula sobre el que mai no va ser i el que podria haver estat, i sobre el que és i el que aviat deixarà de ser.

'El llanto del glaciar'
Jordi Mestre Lopez, Camila Hernández Rousseau. Espanya. 2025. 6'. VO
Projecte col·laboratiu que uneix música, dansa i muntanya per conscienciar sobre la regressió de les glaceres causada pel canvi climàtic. Aquest retrocés també reflecteix la crisi global que vivim. Un curt de gran força emocional que pretén conscienciar sobre la crisi mediambiental global.

'The ascent of Lizzie le Blond'
Sophie Chaffaut. França. 2026. 46'. VOSC
A principi del segle XX, l'alpinista Lizzie Le Blond va ser una de les primeres persones a fotografiar les muntanyes i filmar esports d'hivern als Alps. Tot i ser una figura oblidada per la història, Le Blond va fundar el primer club alpí femení i en va documentar les gestes en set llibres i milers de fotografies.
La seva extraordinària obra reneix gràcies a aquesta pel·lícula, que preserva la memòria de totes les dones que la història ha deixat en l'oblit.

'Climbing blind II'
Alastair Lee. G. Bretanya. 2024. 39'. VOSC
Després del reconegut documental *Climbing Blind* (2019), on l'escalador cec Jesse Dufton i la seva guia escalaven l'icònic Old Man of Hoy a Escòcia, la carrera de Jesse no s'ha aturat. Acabades algunes ascensions al Marroc, ara projecta escalar de primer la via El Matador, a la mítica Devil's Tower a Wyoming, als EUA.

DIVENDRES, 23 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'Kronoshock'
Ignasi López Fàbregas. Espanya. 2026. 9'. VO
Situada al bell mig d'una vall recòndita i envoltada de prats verds i rius, s'alça abruptament una massa imponent de neu i roca. L'aventurer Lord Cliffrider espera ser el primer a assolir el cim de la muntanya que tant anhela, però, a mesura que passa el temps, aquest somni s'esvaeix, com el fum de la seva pipa.

'La source du freeride'
Thibaut Louvrier. França. 2025. 23'. VOSC
Què és el *freeride*? Després d'una carrera al nivell més alt, l'antic guanyador del Freeride World Tour Emilien Badoux continua cercant el sentit d'aquesta disciplina esquiant amb la seva amiga Géraldine Fasnacht. Junts entrenen les noves generacions, entre les quals destaca el molt prometedor Liam Rivera.

'Everest 1985. Els primers catalans a fer el cim'
Joel Badia. Espanya. 2026. 35'. VO
El 1985, Catalunya va viure una fita històrica: els primers catalans varen conquerir el sostre del món. 40 anys després, es retroben per recordar aquella gesta, reviure les seves aventures i, sobretot, compartir de nou la passió que els uneix: la muntanya. Una història d'aventura, perseverança i, per damunt de tot, amistat. Un vincle que ha resistit el pas del temps i un llegat que perdurarà per sempre.

'Odyssea borealis'
Alessandro Beltrame. Itàlia. 2024. 44'. VOSC
Quatre exploradors desafien les aigües gelades de l'est de Groenlàndia, en una odissea èpica de 300 quilòmetres. L'objectiu: escalar la verge cara nord-oest del Drøneren, de 1.200 metres. Impulsats per l'instint primari de l'exploració, aquests Ulisses moderns no cerquen la conquesta, sinó l'essència pura de l'aventura.

DISSABTE, 24 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Municipal Xesc Forteza

'Un día al año'
Alfonso García Franco. Espanya. 2025. 16'. VO
El retrat emotiu d'una comunitat en transició, una història sobre l'amistat i el valor de viure una vida plena, tot afrontant la incertesa i el repte de preservar el que vertebra la nostra identitat. Una història que lloa l'esperit de la muntanya i la importància de les tradicions que ens uneixen.

'Entre la sal y el cielo'
Felipe Rosa. Bolívia. 2025. 17'. VO
Al cor de l'altiplà bolivià, on el blanc infinit del Salar d'Uyuni es troba amb el blau intens del cel, es lliura una batalla èpica. Ariel Flores, líder de la comunitat de Rio Grande, s'enfronta a un repte monumental: preservar la tradició mil·lenària de capturar i esquilar vicunyes salvatges en un món que es transforma ràpidament. El canvi climàtic amenaça el fràgil equilibri d'aquest ecosistema únic, mentre que l'explotació del liti –la reserva més gran del planeta– promet progrés, però a quin preu?

'The future of climbing'
Guillaume Broust. França. 2025. 51'. VOSC
Amb l'auge dels rocòdroms privats i l'arribada de l'escalada als Jocs Olímpics, aquest esport en ràpida evolució s'enfronta a una paradoxa: l'èxit en interiors contrasta amb les amenaces que planen sobre els llocs d'escalada naturals. El documental explora l'evolució de l'escalada i el llegat que deixarà a les generacions futures.

DIUMENGE, 25 D'OCTUBRE
20.00 h. Cineciutat

'Tximista'
Jon Mendizabal Roa. Espanya. 2025. 12'. VOSE
Al Parc Natural de Gorbea, un buit de 1.359 m separa dos cims bascos: un repte de *highline* mai abans superat. L'agost del 2025, un grup d'atletes s'uneix per muntar la línia i conviure en un refugi de muntanya, tot forjant vincles a través d'un somni compartit. Però la muntanya els reserva una darrera lliçó. Quan es desferma la natura, descobreixen que la veritable valentia no rau a conquerir l'abisme, sinó en la humilitat davant d'unes forces superiors a ells mateixos.

'Rock: Feminine Noun'
Patrícia Meschick, Larissa Corino. Brasil. 25'. VOSE
El documental retrata un col·lectiu d'escaladores que comparteixen històries de resistència. Amb un equip format íntegrament per dones, la pel·lícula reivindica la representació i la lluita per la inclusió en l'esport.

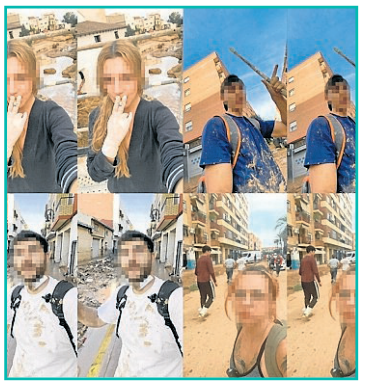

'Les imatges arribaren a temps'
Jaume Carrió. Espanya. 2025. 6'. VO
Els recents desastres naturals han tingut un impacte emocional en el cineasta Jaume Carrió, que reflexiona sobre la pèrdua en aquest assaig que analitza la manera com la societat captura els records.

'La innocència'
Miki Duran. Espanya. 2026. 15'. VO
El que comença com un viatge tranquil per una carretera de muntanya aviat es transforma en un malson inquietant. Laura i el petit Pau, de només 6 anys, es veuen embolicats en una situació tan inesperada com pertorbadora, on la por i la incertesa creixen a cada instant, i res no és exactament el que sembla.

'The Queen Swing'
Thibaut Marot. França. 2026. 53'. VOSC
Dues dones, Kate Kelleghan i Laura Pineau, es proposen fer història en el món de l'escalada al Parc Nacional de Yosemite. A través de la confiança mútua, l'amistat i un entrenament intens i constant, totes dues segueixen el seu camí per assolir la primera ascensió femenina de la Triple Corona: una fita històrica que ressonarà a Yosemite i inspirarà les generacions futures.

DILLUNS, 26 D'OCTUBRE
18.00 h. Ca n'Oleo. Palma

'El barranquisme als torrents de Mallorca (1830-2024): geografia i història dels accidents mortals i dels grups de rescat'
Conversa al voltant dels accidents mortals ocorreguts als torrents de Mallorca partint de la història de l'exploració i l'obertura dels torrents de l'illa. Des de l'any 1830, primera data en què es té constància documental, fins al 2024, un total de 33 barranquistes i excursionistes han perdut la vida en 29 accidents a 11 dels torrents de la serra de Tramuntana.
També es farà un repàs de la història dels grups de rescat, que varen ser majoritàriament formats per voluntaris durant el segle XX, fins a la professionalització a començament del segle XXI.

Amb Xisco Gràcia, Lluís Vallcaneras i Antoni Josep Sosa.

DIMARTS, 27 D'OCTUBRE
19.00 h. Teatre Principal de Palma

Lliurament de premis 2026
'Hatua'
Eduard Cabalín Manresa. Espanya. 2026. 60'. VO
Pujar el Kilimanjaro és tot un repte. Però ho és més encara si no es fa cap passa en el camí, sinó que s'utilitza una bicicleta adaptada. Aquest documental explica com ho ha fet el mallorquí Mix Manresa (que pateix una paraplegia) per ascendir el cim més alt de l'Àfrica, el Kilimanjaro, de 5.895 m. El documental mostra tant l'expedició com la preparació prèvia a Mallorca i a Sierra Nevada i el seguiment exhaustiu de l'esportista duit a terme per un equip mèdic especialitzat.

Amb la participació de Mix Manresa, Joan Forcades, Enric Subirats i Mireia Vicente.
Presenta l'acte: Neus Albis.
Clausura

TEXT **HÉCTOR RUBIO**

Rodatge de *La innocència* amb Miki Duran. M.D.

CERCAR 'LA INNOCÈNCIA' A LA SERRA DE TRAMUNTANA

EL CURTMETRATGE DE MIKI DURAN JA SUMA UNA DESENA DE SELECCIONS I CONTINUA EL RECORREGUT PER FESTIVALS

Un viatge tranquil per una carretera de muntanya. Una mare, un nin de sis anys i una situació que, al principi, no pareix que tingui res d'extraordinari. Però alguna cosa no acaba d'encaixar. A poc a poc, els gestos, les reaccions del petit Pau –interpretat per Marc Miralles– i les situacions que envolten els personatges van fent créixer una tensió que desemboca en un gir inesperat. Aquesta és la premissa de *La innocència*, el curtmetratge de Miki Duran que arriba al Colonya Palma Muntanya Film Fest.

La història va néixer amb presses. Duran explica que el projecte va sorgir arran d'una convocatòria d'IB3. El productor, Andreu Fullana, li va parlar clar: tenien molt poc temps per presentar una proposta. Però Duran ja tenia al cap una història relacionada amb un segrest i, en només una setmana, varen escriure el guió, preparar el projecte i plantejar el pla de finançament. "Va sortir molt ràpid, perquè ja en tenia la idea bastant avançada", explica.

El punt de partida és aparentment senzill: una situació familiar que podria ser la d'uns pares separats amb un menor a càrrec. Hi ha una discussió entre el pare i la mare i, després, la història comença a mutar. Duran volia jugar precisament amb aquesta primera lectura que en fa l'espectador. "El curt juga amb el concepte de la innocència", assenyala. "Fa referència a la innocència d'un nin i a la de l'espectador, que creu el que veu", explica. Fins que arriba el gir.

La presència del nin és fonamental per aconseguir aquest efecte. Treballar amb un actor de només sis anys, però, va suposar un dels grans reptes de la producció. "Ha estat impressionant", diu Duran. "El càsting amb infants és especialment complicat perquè poden canviar d'opinió, cansar-se, bloquejar-se davant una càmera o simplement decidir que no volen continuar", comenta. En aquest cas, la directora de càsting, Belen Calafrei, va organitzar un parell de trobades amb Marc Miralles abans de prendre la decisió final. "Vàrem veure que era un nin molt intel·ligent i vàrem entendre que anàvem a tir segur. Ell és el gran descobriment del curt", presumeix.

> TREBALLAR AMB UN ACTOR DE NOMÉS SIS ANYS VA SUPOSAR UN DELS GRANS REPTES DE LA PRODUCCIÓ

La innocència es va rodar l'abril del 2025 a diferents localitzacions de Mallorca, principalment a la serra de Tramuntana, però també a Santa Eugènia i una petita part a Marratxí. Tot el rodatge es va concentrar en només quatre dies. Un procés intens que, segons reconeix el director, no va acabar amb el rodatge. La postproducció es va allargar durant mesos i va arribar a convertir-se en una de les parts més exigents del projecte. "Amb aquest curt gairebé m'he tornat boig", admet. No s'esperava que el procés fos tan llarg i la pel·lícula no va quedar definitivament acabada fins a final d'any.

Una desena de seleccions

Ara, però, el curt ja ha començat a caminar. Es va estrenar a l'Atlàntida Film Fest i ja acumula una desena de seleccions a certàmens, entre els quals hi ha el Kàlidoscopi de València i el Corto Pilar (Alacant), dues cites qualificadores per als premis Goya. També té previst passar per l'Evolution Film Festival i ara arriba al Colonya Palma Muntanya Film Fest. "Hem començat fa poc", explica Duran, que preveu que durant el pròxim any *La innocència* continuï el recorregut per festivals.

Darrere de l'aparença de *thriller*, però, hi ha una qüestió que el director considera especialment important: els segrestos infantils. És un tema que, segons Duran, continua sent "molt tabú" i del qual no es parla prou, tot i que és una realitat que es produeix arreu del món. "El curt no pretén explicar-ho tot ni convertir-se en un discurs explícit sobre aquesta problemàtica, sinó fer que l'espectador hi pensi a través de la ficció", explica.

TEXT **JOSEP GENOVARD**

"EL DOCUMENTAL HA DE FER PENSAR"

JAUME CARRIÓ

DIRECTOR DE 'LES IMATGES ARRIBAREN A TEMPS'

El cineasta Jaume Carrió presenta el 25 d'octubre a la Mostra de Cinema de Muntanya de Palma el curtmetratge *Les imatges arribaren a temps*.

Com neix *Les imatges arribaren a temps*?

És una pel·lícula molt especial perquè neix d'un encàrrec, una cosa que no sol passar-me, perquè som una persona molt gelosa de les poques idees que tenc. Després de la dana de València, l'Ajuntament d'Esporles em va demanar un vídeo per a un acte de recaptació de fons. Em proposaven recopilar imatges del desastre, però vaig voler dur la idea al meu terreny i fer una peça en forma d'assaig documental. Vaig connectar Esporles amb la tragèdia a través d'una reflexió sobre com els formats audiovisuals condicionen la nostra manera de mirar les imatges. No havia signat mai una obra documental com a director. La bona acollida em va fer veure que tenia entre mans alguna cosa més que un vídeo per a YouTube: una pel·lícula que podia fer pensar i generar debat.

Durant la documentació vàreu trobar una imatge que va donar un sentit personal al projecte.

Sí. La feina de documentació es va fer a contrarellotge. Revisant imatges de les inundacions d'Esporles del 2007, vaig descobrir que hi sortia el meu padrí jove, que havia mort feia pocs mesos, parlant d'aquell desastre. Aquesta troballa va reobrir el dol i d'una manera inconscient el va incloure dins la narrativa. Normalment gravam sabent què volem contar, però aquí treballava amb imatges sense saber quin sentit tindrien després. La feina consistia a rellegir aquell material d'arxiu i donar-li una vida nova.

Què pot aportar el cinema documental davant una realitat com el canvi climàtic?

Crec que el documental ha d'obrir la porta a la reflexió, no donar respostes tancades. Ha de plantejar una situació perquè cadascú es faci preguntes. Aquesta pel·lícula m'ha fet reflexionar fins i tot a mi, que som el primer espectador. És el curtmetratge més breu que he fet mai i també el que ha rebut una resposta del públic més entusiasta i agraïda. Em sorprèn que una peça de sis minuts pugui generar tantes preguntes.

CINTIA SARRÍA

Què us agradaria que l'espectador s'endugués després de veure-la?

Que negar el canvi climàtic és una negligència, una estupidesa massa gran. I que lluitar contra els seus efectes és una responsabilitat col·lectiva, no només de qui governa. És fàcil assenyalar què fan malament les institucions, però també hem de mirar què podem fer nosaltres. Els petits actes de cadascú són més importants que esperar que algú hi doni solució.

"ELS ANYS 90 VAREN SER LA DÈCADA MÉS TRÀGICA ALS TORRENTS DE MALLORCA"

XISCO GRÀCIA
INVESTIGADOR

TEXT **H. R.**

El barranquisme forma part de la història de la serra de Tramuntana, però també té una cara tràgica. Un estudi de Xisco Gràcia, Antoni Josep Sosa, Pau Balaguer, Francesc Xavier Bascuñana, Joan J. Fornós i Gabriel Santandreu ha reconstruït els accidents mortals ocorreguts als torrents de Mallorca entre el 1830 i el 2024. En total, 33 persones han perdut la vida en 29 accidents en gairebé 200 anys. El treball també repassa l'evolució dels rescats, des dels grups formats per voluntaris fins als actuals equips professionals. L'ARA Balears parla amb Xisco Gràcia.

Què sabem d'aquell primer accident documentat, l'any 1830?
Molt poca cosa. El primer cas documentat d'una mort mentre es feia un torrent a Mallorca correspon a Antoni Bauzá, natural de Deià. La informació prové de *Notas históricas*, de Juan Mestre, de l'any 1963, que va fer un recull de les catàstrofes ocorregudes a Lluc. Es va intentar trobar més informació sobre el finat a l'Arxiu Municipal de Deià, però no va ser possible perquè no hi ha documentació anterior al 1875. Tampoc no s'ha pogut aprofundir en la recerca a l'Arxiu Històric del santuari de Lluc. Un incendi va destruir gran part de la informació.

En gairebé dos segles hi ha 33 morts en 29 accidents. Ha canviat el perfil d'aquests accidents?
Sí, ha evolucionat molt. Abans que es popularitzassin els vestits de neoprè, els torrents clàssics es feien sobretot a l'estiu i els nivells d'aigua eren molt baixos. Antigament no hi havia morts per avingudes o crescudes d'aigua. Ara, en canvi, la majoria d'accidents mortals estan relacionats amb l'aigua.

Hi ha algun torrent especialment vinculat als accidents mortals?
Sí. Hi ha una concentració clara. 14 de les morts corresponen al torrent de Pareis. És bastant lògic perquè és un torrent que fa molta gent, és molt conegut i ha estat molt freqüentat al llarg del temps.

Quina n'ha estat l'època més tràgica?
Curiosament, els anys 90. Gairebé el 40% de les morts es varen produir entre el 1990 i el 1999. En aquella època hi va haver l'eclosió del neoprè i pot ser que, al principi, la gent no estigués tan preparada tècnicament. Amb el temps ha canviat un poc el perfil de les morts.

I quines en són avui les principals causes?
Els grans grups són les caigudes i els accidents relacionats amb l'aigua, com les avingudes, les crescudes o els ofegaments. Però també hi ha hagut aturades cardíaques, hipotèrmia o fins i tot un cas de mort per deshidratació. El que veim és que, a mesura que passen els anys, hi ha més accidents relacionats amb l'aigua i les caigudes han anat disminuint.

Com es rescatava una persona accidentada en un torrent fa 50 o 100 anys?
És un dels canvis més grans. Antigament els equips de rescat estaven formats sobretot per gent voluntària. Tampoc no hi havia mòbils i contactar amb els equips era molt més complicat. A partir de l'any 2000, es varen consolidar els grups de rescat dels Bombers del Consell de Mallorca i, l'any 2001, també el GREIM de la Guàrdia Civil. Al principi, però, tenien molt poc material.

Qui formava aquells grups de rescat voluntaris?
Hi havia el Grup de Socors de Muntanya de la Federació Balear de Muntanya, que va participar en nombrosos rescats i va ser molt important. També hi havia el Grup de Rescat de Muntanya de la Creu Roja de Sóller. Eren grups amb molta gent, amb més d'un centenar de membres, i varen fer una feina molt important.

Què ha suposat la professionalització dels rescats?
El canvi ha estat determinant. Des de fa relativament poc tenim la Milana, l'helicòpter dels Bombers de Mallorca, i ara també s'hi han incorporat sanitaris. Tot això fa que les possibilitats d'èxit d'un rescat siguin molt més grans que antigament.

> "A MESURA QUE PASSEN ELS ANYS, HI HA MÉS ACCIDENTS RELACIONATS AMB L'AIGUA I LES CAIGUDES HAN ANAT DISMINUINT

Això vol dir que avui un accident que fa dècades probablement hauria acabat en mort té més possibilitats de sortir bé?
Sí. Els mitjans, l'equipament i la rapidesa per arribar a una persona accidentada han canviat molt. Això és especialment important en un medi com els torrents, on el temps de resposta pot ser determinant.

Els torrents de Mallorca són avui més segurs?
Els torrents estan millor equipats i la gent també va més ben equipada, però hi ha un altre problema: s'han popularitzat moltíssim. Hi ha gent que fins i tot no és excursionista habitual i fa torrents. I amb més gent també hi ha més probabilitat d'accidents. Sobretot s'ha de tenir molt en compte el temps i no fer un torrent amb mal temps o amb alerta.

Per què era important deixar aquest recull per escrit?
Hem intentat fer-ho amb el màxim respecte cap a les persones que han mort, perquè no s'oblidi la seva memòria i perquè serveixi perquè no torni a passar. També volíem que fos un homenatge als voluntaris que han participat en els rescats de muntanya i de torrents. Era important que quedàs per escrit. El que està escrit no es perd.

TEXT **JOSEP GENOVARD**

HATUA

"JO TOT SOL NO HAURIA ARRIBAT NI A L'AEROPORT"

MIX MANRESA

PROTAGONISTA DEL DOCUMENTAL 'HATUA'

Pujar el Kilimanjaro sense caminar és molt més que un repte esportiu per a Mix Manresa. El 2023, després d'un viatge a Kenya, va començar a donar forma a un projecte que el duria fins als 5.895 metres del cim africà amb una bicicleta de mà i que acabaria implicant un equip mèdic, amics, patrocinadors i productores. El resultat és *Hatua. Ascens al Kilimanjaro sense fer una passa*, un documental que explica l'expedició, però també tot el que hi ha al darrere: la preparació, els vincles que es creen al voltant d'un repte d'aquestes dimensions i la manera com Manresa entén la discapacitat. L'estrena mundial del documental serà el 27 d'octubre a les 19 hores al Teatre Principal de Palma.

Com neix la idea de pujar el Kilimanjaro sense fer cap passa?
La idea va començar fa devers deu anys, parlant amb una amiga. Anys més tard, el 2023, vaig anar a Kenya i allà va tornar a sortir la possibilitat de pujar el Kilimanjaro. Quan vaig tornar a Palma vaig fer un projecte, un PowerPoint, i vaig començar a cercar patrocinadors. La gent s'hi va anar apuntant perquè era un projecte molt exòtic: Àfrica, una bicicleta de mà... Així va començar tot.

Al principi era un viatge amb amics, però el projecte va anar creixent.
Sí, arran de cercar patrocinadors, s'hi va afegir una productora, després un metge i una metgessa... I es va crear un equip fantàstic. Per a mi, una de les coses més importants que han sortit del projecte és precisament aquest equip, a més de l'estudi mèdic i la pel·lícula.

Com va ser la preparació, especialment tenint en compte que no sabíeu com reaccionaria el vostre cos a l'altura?
Jo estava molt preparat físicament. Cada setmana feia la Calobra, pujava quatre vegades Sant Salvador, anava al coll de Sóller... I després vaig estar 26 dies a Sierra Nevada, entrenant en altura i fent fins a 1.000 metres de desnivell diaris. També em varen fer proves a l'EURAC, a Bolzano, simulant fins a 5.000 metres. Em varen dir que estava molt bé físicament i psicològicament. L'única incògnita era com reaccionaria el meu cos a aquella altura de manera sostinguda.

L'ESTRENA MUNDIAL DEL DOCUMENTAL 'HATUA' SERÀ EL 27 D'OCTUBRE A LES 19 HORES AL TEATRE PRINCIPAL DE PALMA

Durant tota aquesta preparació vàreu arribar a dubtar si ho aconseguiríeu?
No. Jo estava convençut que ho faria. Quatre persones més ja ho havien fet en bicicleta i jo havia d'anar molt preparat. Sabia, però, que hi havia molts factors que no podia controlar, com una tempesta o qualsevol imprevist. De fet, la meva gran por era que s'espenyàs la bicicleta. Jo pensava: "Ja veuràs que començarà a cruixir i aquí no hi haurà manera d'arreglar-la".

El projecte va acabar convertint-se també en el documental *Hatua*. Com vàreu viure aquest canvi?
Al principi no era gaire partidari de fer-ne una pel·lícula. El projecte era simplement pujar el Kilimanjaro. Però les productores, Leitmotiv i Born Films, varen plantejar que la història havia d'anar més enllà de l'ascens i explicar també què hi havia abans, durant i després: d'on venia jo, la meva vida i tot el que envoltava el projecte. Al final hi vàrem anar amb dues càmeres, drons, metge, infermera i guia. Mai m'hauria imaginat que arribaria a aquest nivell. I, tot i que jo no som gaire objectiu per valorar la pel·lícula, m'han dit que pot ajudar i motivar molta gent. De fet, m'han escrit persones i m'han convidat a anar a escoles i fer xerrades.

Sovint les històries com la vostra es presenten des del discurs de la superació. Vós preferiu parlar de normalització i acceptació. Per què?
Parlaria més de normalització. M'agrada la paraula 'superació', però crec que aquest documental hauria de tenir més aquest discurs. Pel que fa a les barreres arquitectòniques, per exemple, ja no només hauríem de parlar de fer una rampa, sinó de disseny universal. Amb l'esport passa el mateix: hem de parlar d'esport inclusiu i de normalització. I també d'acceptació. Abans de la superació hi ha la il·lusió. Ho superes, ho normalitzes i acaba formant part del teu dia a dia.

Després de tot el que ha envoltat aquest projecte, què és el que us agradaria que quedàs de *Hatua*?
Per a mi, el més important és la part humana de l'exploració, de l'expedició i del viatge. I també tot el que s'ha creat al voltant del projecte. Gràcies a l'equip, als col·laboradors i als patrocinadors ha estat possible. Jo tot sol no hauria arribat ni a l'aeroport.